

Zabezpečovanie dôkazov v rámci Európskej únie v praxi Slovenskej republiky.

Alica Kováčová PhD.
Zástupkyňa riaditeľa
Medzinárodného odboru
Generálnej prokuratúry S R

Dôkaz

- **Trestný poriadok SR** (§ 119 ods. 2)
  - za **dôkaz** môže slúžiť všetko, čo môže prispieť k náležitému objasneniu veci a bolo získané z dôkazných prostriedkov zákonným spôsobom
  - **dôkazné prostriedky**
    - výsluch obvineného, svedkov, znalcov, posudky a odborné vyjadrenia, preverka výpovede na mieste, rekognícia, rekonštrukcia, vyšetrovací pokus, obhliadka, veci a listiny dôležité pre trestné konanie, oznámenie, informácie získané použitím informačno-technických prostriedkov alebo prostriedkov operatívno-pátracej činnosti.

Ciel', účel

- **Ciel'**
  - získať dôkazy na území dožiadaného štátu, pre účely dokazovania v trestnom konaní vedenom v dožadujúcom štáte
- **Účel**
  - použitie v trestnom konaní
  - vrátenie vlastníkovi

Spôsob zabezpečenia dôkazu

- **základným predpokladom zákonnosti a použiteľnosti dôkazu je spôsob vykonania procesného úkonu, ktorým sa získava**
  - **musí byť vykonaný v súlade s právom dožiadaného i dožadujúceho štátu**
- **vykonanie žiadaného úkonu (SR)**
  - Podľa ustanovení práva dožiadaného štátu - **generálny princíp**
  - Podľa ustanovení práva dožadujúceho štátu – **ak tak ustanovuje medzinárodná zmluva a dožadujúci štát to uviedol vo svojej žiadosti** (MLA 2000,II DP ETS 30, RR)

Spôsob zabezpečenia dôkazu

procesné úkony

- **Procesné úkony nevyžadujúce zásah do individuálnych práv**
  - **napr.** výsluch, rekognícia, rekonštrukcia, vyšetrovací pokus, dobrovoľne vydané veci, listiny...
- **Procesné úkony vyžadujúce zásah do individuálnych práv** (rozhodnutie justičného orgánu)
  - **napr.** domová prehliadka, prehliadka iných priestorov a pozemkov, sledovanie osôb a vecí, použitie agenta, odpočúvanie a záznam telekomunikačnej prevádzky...
- **Procesné úkony vykonané osobitnými formami vzájomnej pomoci**
  - Videokonferencia, telefonická konferencia, kontrolovaná dodávka, spoločný vyšetrovací tím...

Zaistenie a odovzdanie dôkazu

- **Zaistenie**
  - Obmedzenie dispozície s vecou s cieľom predbežne zabrániť zničeniu, premene, premiestneniu, alebo nakladaniu s vecou, ktorá môže slúžiť ako dôkaz v trestnom konaní
- **Právny základ**
  - reciprocita
  - medzinárodná zmluva
  - Rámcové rozhodnutie (implementované vnútroštátnou právnou úpravou)

Alternatívy zabezpečovania dôkazov v EÚ

- **Právna pomoc na základe dožiadania**
  - aplikovateľné medzinárodné zmluvy
- **Vzájomné uznávanie rozhodnutí**
  - aplikovateľné právne nástroje EÚ
- **Podľa aktuálnej právnej úpravy SR má príslušný justičný orgán, v postavení dožadujúceho orgánu možnosť vybrať najvhodnejšiu alternatívu**

Vykonanie zaistenia vecí podľa práva SR

- **Právny základ**
- – doručená žiadosť príslušného justičného orgánu cudzieho štátu, ktorá jasne definuje **predmet a účel** zaistenia vecí
  - Vec hnuiteľná (v prípade nehnuteľnosti ide o zaistenie majetku podliehajúce iným štandardom právnej úpravy)
- **Trestný poriadok § 550**
  - Ods. 1) „ na žiadosť cudzieho orgánu o právnu pomoc možno zaistiť vec a následne ju odovzdať do cudziny“
  - Ods.2) “odloženie odovzdania zaistej veci pre potreby trestného konania v SR“
  - Ods.3) „- vrátenie vecí dožadujúcim orgánom
    - možnosť vzdať sa vrátenia
    - možnosť vrátiť vec vlastníčkovi

Vykonanie zaistenia veci podľa práva SR II

- **povinnosť vydať vec dôležitú pre trestné konanie (§ 89)**
- **odňatie veci – (§ 91)** predchádza výzva na dobrovoľné vydanie
  - **príkaz – prokurátor**
    - policajt (predchádzajúci súhlas prokurátora)
- **úschova veci – (§ 94) prokurátor**, ak nevie zabezpečiť, poverí právnickú, fyzickú osobu, alebo iný štátny orgán, vykonávajúci v tejto oblasti podnikateľskú činnosť

Uchovanie a vydanie počítačových údajov

- **ak je to nevyhnutné na objasnenie skutočností závažných pre trestné konanie (§ 90)**
  - **Príkaz**
    - Údaje uchovať a udržiavať v celistvosti
    - Umožniť vyhotoviť a ponechať si kópiu
    - Znemožniť prístup k údajom
    - Odstrániť údaje z počítačového systému
    - Vydať na účely trestného konania

Postup podľa medzinárodnej zmluvy

- Medzinárodná zmluva - Trestný poriadok - § 477 písmeno a)
  - *na účely použitia V časti TP sa medzinárodnou zmluvou rozumie vyhlásená medzinárodná zmluva, ktorou je SR viazaná*
    - článok 7 ods. 4 Ústavy SR - na ktorej vykonanie je potrebný zákon
    - článok 7 ods. 5 Ústavy SR - na ktorej vykonanie nie je potrebný zákon, pretože je svojim charakterom spôsobilá priameho, bezprostredného vykonávania (tzv. "self-executing")
- **Prednosť medzinárodnej zmluvy** – subsidiárne použitie Trestného poriadku - § 478
  - *ustanovenia V časti TP sa použijú ak vyhlásená medzinárodná zmluva neustanovuje inak*

Medzinárodná zmluva

- **Viedenský dohovor o zmluvnom práve**
  - **Čl. 27 - vnútroštátne právo a dodržiavanie zmlúv**
    - Strana sa nemôže dovolávať ustanovení svojho vnútroštátneho práva ako dôvodu pre neplnenie zmluvy
  - **Čl. 31 – výklad zmlúv**
    - Zmluva sa musí vykladať dobromyseľne, v súlade s obvyklým významom, ktorý sa dáva výrazom v zmluve v ich celkovej súvislosti, a takisto s prihliadnutím na predmet a účel zmluvy.

Najpoužívanejšie medzinárodné zmluvy

- **Európsky dohovor o vzájomnej pomoci v trestných veciach (ETS 30)**
- **Čl.3** dožiadanie za účelom vykonania dôkazu, odovzdania vecí, ktoré sa majú použiť ako dôkaz
- **Čl. 5** prehliadka a zaistenie vecí
  - **SR – výhrada obojstrannej trestnosti**
- **Čl. 6** odloženie odovzdania vyžiadanej veci

- **Druhý dodatkový protokol k Európskemu dohovoru o vzájomnej pomoci v trestných veciach (ETS 182)**
- **Čl. 12** poskytnutie vecí získaných trestnou činnosťou dožadujúcej zmluvnej strane s cieľom ich vrátenia oprávneným vlastníkom

Najpoužívanejšie medzinárodné zmluvy II

- **Dohovor o počítačovej kriminalite (ETS 185)**
  - (SR, HU)
- **Čl. 29** urýchlené uchovanie uložených počítačových údajov (zaslanie predbežnej žiadosti o zabezpečenie uchovania údajov)

- **Dohovor o vzájomnej pomoci v trestných veciach medzi členskými štátmi EÚ, vypracovaný Radou v súlade s článkom 34 Zmluvy o EÚ (MLA 2000)**
- **Čl. 4** povinnosť pre dožiadaný štát dodržať náležitosti a procesné postupy výslovne uvedené dožadujúcim štátom
- **Čl. 8** poskytnutie vecí získaných trestnou činnosťou dožadujúcej zmluvnej strane s cieľom ich vrátenia oprávneným vlastníkom

Získavanie/zaistenie dôkazov podľa RR

- Transpozícia Rámcového rozhodnutia Rady 2003/577/SVV z 22. júla 2003 o vykonaní príkazu na zaistenie majetku alebo dôkazov v EÚ **zákonom číslo 650/2005 Z. z.**
- **Aplikácia len vo vzťahu k ČŠ EÚ**
- **Cieľ**
- uznanie a vykonanie rozhodnutí o zaistení dôkazov vydaných v trestných konaniach justičnými orgánmi ČŠ EÚ
- **Dôkaz**
  - predmet, dokument alebo údaj, ktoré možno predložiť ako dôkazy v trestnom konaní

Príkaz na zaistenie a osvedčenie SR - aktívna

- **Príslušnosť justičného orgánu SR na vydanie príkazu na zaistenie**
  - Prokurátor
  - Sudca pre prípravné konanie
  - Súd
- **Príkaz na zaistenie** – rozhodnutie podľa TP SR (§§ 90,91)
- **Príslušný justičný orgán SR**
  - vydá príkaz a zašle spolu s vyplneným osvedčením (príloha č. 1) vykonávajúcemu justičnému orgánu
  - pripojí žiadosť o odovzdanie dôkazu do SR
- **Povinnosť vzájomne sa informovať**
- Jazykový režim
  - Povinnosť štátu pôvodu preložiť osvedčenie do úradného jazyka vykonávajúceho štátu
  - Príkaz možno zaslať bez prekladu
-

Príkaz na zaistenie a osvedčenie SR – pasívna

- **Príslušnosť justičného orgánu SR uznať príkaz na zaistenie na území SR**
  - Prokurátor okresnej prokuratúry
    - Dôvod – zákonné oprávnenia, flexibilita, rýchlosť konania
  - Spôsoby rozhodnutia
    - Príkaz uzná a zabezpečí jeho vykonanie
    - Príkaz uzná a nariadi odklad jeho vykonania z dôvodu uvedeného v § 12
    - Rozhodne o odmietnutí uznania a vykonania príkazu z dôvodov uvedených v § 11
  - Forma rozhodnutia
    - Uznesenie
    - **Možnosť podať sťažnosť** bez odkladného účinku
    - Rozhodovanie o sťažnosti – sudca pre prípravné konanie okresného súdu v obvode ktorého je činný prokurátor, ktorý rozhodnutie vydal
  - Lehoty na rozhodnutie
    - Podľa § 8 zákona 24 hodín od doručenia príkazu, ak je možné v tejto lehote zabezpečiť podklady nevyhnutné na rozhodnutie
    - Možnosť predĺžiť lehotu vzhľadom na znenie čl. 5 ods. 3 RR

Príkaz na zaistenie a osvedčenie SR – pasívna II

- **Dôvody brániace uznaniu a vykonaniu**
  - dôkazy sa stratili, boli zničené
  - dôkazy nedostatočne identifikované v osvedčení
- **Povinnosť informovať štát pôvodu bezodkladne**
- **Príslušnosť justičného orgánu SR vykonať príkaz na zaistenie na území SR**
  - Prokurátor
    - Oprávnený poveriť vykonaním zaistenia policajta

Dôvody odmietnutia uznania a vykonania príkazu

- **Dôvody odmietnutia**
  - Nesplnenie formálnych a vecných (obsahových) náležitostí – nebolo vydané alebo zaslané relevantné osvedčenie, je neúplné, zjavne nezodpovedá príkazu, nie je vyhotovené v preklade do slovenského jazyka
  - Príkaz je vydaný na veci/ dôkazy ktorých vlastníkom je osoba požívajúca výsady a imunity podľa práva SR, alebo medzinárodného práva
  - O veci už bolo právoplatne rozhodnuté príslušným orgánom v SR
- Justičný orgán SR môže určiť primeranú lehotu na odstránenie nedostatkov

Dôvody na odklad vykonania príkazu

- **Taxatívne určené zákonom v súlade s RR**
  - Vykonanie by mohlo sťažiť alebo zmať trestné stíhanie vedené v SR
  - dôkazy ktoré sú predmetom príkazu už boli zaistené v trestnom konaní vedenom v SR alebo v cudzine
- **Povinnosť informovať justičný orgán štátu pôvodu**

Realizácia príkazu justičným orgánom SR

- **Právna forma príkazu**
  - Zaisťovacie (Predbežné) opatrenie
- **Dôsledky realizácie príkazu**
  - Odovzdanie dôkazu justičnému orgánu štátu pôvodu
  - Zaistenie dôkazu
    - Zostanú zaistené v SR do rozhodnutia o odovzdaní dôkazu
  - **Možno podmieniť výhradou vrátenia**

Správa a úschova zaistenej veci

- **Príslušnosť**
  - Výkon správy zabezpečuje justičný orgán SR prokurátor prostredníctvom právnickej alebo fyzickej osoby alebo iného štátneho orgánu, ktorý má v predmete podnikania výkon takejto činnosti
  - v niektorých prípadoch vyžaduje veľké náklady

Zrušenie zaistenia majetku alebo dôkazov

- **Ochrana práv fyzických, právnických a tretích osôb**
- **dôvody**
  - Príkaz bol zrušený v štáte pôvodu
  - V štáte pôvodu bol obmedzený rozsah zaistenia
  - Dôvody na trvanie zaistenia pominuli

Porovnanie postupov pri zaist'ovaní dôkazu

MLA 2000, II DP ETS 30

- žiadosť o právnu pomoc
  - príslušný prokurátor preskúma
  - ak má všetky nevyhnutné údaje vydá príkaz podľa vnútroštátneho práva a zabezpečí postup podľa §§ 89-94 TP
  - Ak sú údaje nepresné
    - žiadosť o spresnenie a doplnenie
- Postup je rýchly, pretože rozhodnutia formou uznesenia sa vydávajú vo vzťahu k výkonu zaistenia

RR 2003/577/SVV

- Príkaz , osvedčenie podľa RR
  - príslušný prokurátor
    - zabezpečí vyhotovenie prekladu príkazu
    - preskúma príkaz z hľadiska zákonom požadovaných náležitostí a skutočností (najmä identifikácie veci a miesta kde sa nachádza) potrebných pre rozhodnutie
- Príslušný prokurátor rozhodne o uznaní
  - príkaz cudzieho orgánu má všetky náležitosti, a neexistuje dôvod odmietnutia
  - Uznesenie, prípustná sťažnosť
- Prokurátor vydá príkaz podľa práva SR na vykonanie (§§ 89-94)

**MLA 2000Čl. 4
II DP ETS 30 čl. 8**

dožiadany členský štát dodrží náležitosti a postupy, ktoré výslovne uviedol dožadujúci členský štát, za predpokladu, že takéto náležitosti a postupy nie sú v rozpore so základnými zásadami právneho poriadku dožiadaného členského štátu.

Zák. č. 650/2005 Z.z. § 5 ods. 1)

justičný orgán štátu pôvodu je oprávnený požiadať justičný orgán vykonávajúceho štátu, aby pri vykonávaní príkazu na zaistenie dôkazov dodržal postupy a formálne náležitosti uvedené v osvedčení, ak to vyplýva z právneho poriadku štátu pôvodu.

- **Prokurátor vydá príkaz podľa práva SR na vykonanie (§§ 89-94)**
- **Postup je retardovaný nevyhnutnosťou**
- vykonania prekladu príkazu
- rozhodnutia o uznaní,
  - príпустná sťažnosť
- vnútroštátne rozhodnutie o vykonaní